

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΙΟΥΛΙΟΥ, 1862.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 296.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΤΙΧΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΑΝ (*).

Α'.

ΠΡΟΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΕΖΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνας δὲν ἐξεφώνουν ἐν τῇ καθημερινῇ των συναναστροφῇ τὰς λέξεις κατὰ τὴν ποιητικὴν ποσότητα, ἀλλὰ κατὰ τὸν τόνον τῶν συλλαβῶν.

Τὰ σχόλια εἰς τὸ τοῦ Ἡφιστίωνος ἐγχειρίδιον περὶ μέτρων καὶ ποιημάτων λέγουσι τὰ ἑξῆς: « δευ-
 » τερος τρόπος τῶν τὴν βραχεῖαν εἰς μακρὰν ἀνα-
 » φερόντων, ὁ διὰ τῆς ὀξεῖας. Αὕτη οὖν ἡ ὀξεῖα ἐ-
 » πικειμένη τινὶ τῶν βραχέων μακύνει· ὡς ἐπὶ τοῦ
 » Ἰλιάδ. μ. 208.

(*) Ἡ πραγματεία αὕτη συνεγράφη Ἑλληνιστὶ καὶ ἐστάλη ὑπὸ τοῦ ἐν Πέστη οὐγγρῶν καθηγητοῦ Κυρίου Ἰω. Τέλυφ βαθέως ἐγκύψαντος εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν, ὡς ἐκ ταύτης καταφαίνεται καὶ εὐχερῶς χρωμένῃ αὐτῇ. Καταχωρίζομεν δὲ τὴν διατριβὴν ἀπαράλλακτον. Σ. Π.

Ἰδοὺ καὶ ἡ συνοδεύουσα τὴν πραγματεῖαν ἐπιστολή·
 • Πέστησι τῇ 4[43 Ἰουνίου 1862.

Ἐλλογιμώτατε καὶ εὐγενέστατε Κύριε!

Ἐν τῇ 282 φυλλαδίῳ τῆς πολυτίμου Πανδώρας ἐξε-

Τρῶες δ' ἐβρίγησαν ἐπεὶ ἶδον αἴυλον ὄφιν.

« Ἰδοὺ ὁ τελευταῖος ποῦς πυβρίγιος (υυ) μὲν ὑ-
 » πάρχει· ἐπειδὴ δὲ τὴν ὀξεῖαν ἔχει ἐπικειμένην ἐπὶ
 » τοῦ Ο, ἀντὶ τροχαίου (-υ) παρείληπται, τῆς ὀ-
 » ξείας μηκυνούσης τὸ Ο Ἡ οὖν ὀξεῖα τοιαύ-
 » τὴν ἔχει φύσιν καὶ δύναμιν, ὡς ἐπικειμένη ἐπάνω
 » βραχεῖας, μακύνει αὐτήν.» (Σελ. 159. ἔκδ. Γαί-
 σφορδ, Λιψία. 1832).

Ἐντεῦθεν συμπεραίνω ὅτι οἱ ποιηταὶ τὰς βραχεῖας, τὰς ἐχούσας τὴν ὀξεῖαν μόνον, διὰ τοῦτο μετεχειρίζοντο ἀντὶ μακρῶν, διότι τοιαῦται συλλαβαὶ ἐξετείνοντο ἐν τῇ καθημερινῇ ὁμιλίᾳ.

Τὰ τοῦ Ὀμήρου δεικνύουσι καὶ ἀνάπαλιν, ὅτι τὰ τελευταῖα μακρὰ φωνήεντα ἐν τῇ θέσει τοῦ στίχου, ἀρχομένης τῆς ἀκολουθοῦσης λέξεως ἀπὸ φωνήεντος (λοιπὸν ἐν τῇ οὕτω καλουμένῃ γασμωδίᾳ), ἐλαμβάνοντο ἀντὶ βραχέων· π.χ.

φράσατε τὴν λύπην, ὅτι δὲν ἐννοεῖτε τὴν γλῶσσαν ἐν ἣ ἐγράφη ἡ πεμφοθεῖσα ὑμῖν πραγματεία μου περὶ τῶν ταικῶν καὶ ὁμοιοκαταληκτοῦντων στίχων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος.

Τοῦτο παρεκίνησέ με νὰ συγγράψω καὶ ἑλληνιστὶ ταύτην τὴν πραγματείαν, ἣτις ὅμως περισσότερα περιέχει ἐκ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τεκμήρια ἢ τὸ οὐγγρικόν μου πρωτότυπον, τοῦ ὁποίου ἤδη ἡ δευτέρα ἐτυπώθη ἔκδοσις.

- Ψ. α, 57. « Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν
 » » 61. « εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμος τε δαμῆ
 » » 160 » οὔτι μετατρέπη, οὐδ' ἀλεγιζεις.
 » 6, 38 » νήπιος, οὐδὲ τὰ ἤδη ἄ ρά Ζεὺς
 » » 307 » Καλὴ ὑπὸ πλατανίστῳ, εἶεν
 » γ, 148 » πεπνυμένω ἄμφω.
 » » 233 » οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ . . .
 » ε, 338 » ἀμβροσίῳ διὰ πέπλου, ὅν οἱ
 » » 686 » ἐν πόλει ὑμετέρῃ· ἐπεὶ οὐκ

Ὅπου τὸ μακρὸν η καὶ ω καὶ ου καὶ ει τῆς ληγούσης βραχύνεται.

Ἐκτὸς τούτου τὰ τοῦ Ὀμήρου ἔπη μεταβάλλουσι πολλάκις καὶ τὸ ω τῆς ὑποτακτικῆς εἰς ο. π.χ. ἀντὶ τοῦ *ἴωμεν, ἐγείρωμεν* ἔχουσιν *ἴομεν ἐγείρομεν*.

Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ ἀπαγγέλλοντες τὰ ποιήματά των οὕτω ῥαδίως ἐβράχυναν τὰς μακράς, χωρὶς νὰ σκανδαλισθῶσι τὰ ὄτα τῶν ἀκροατῶν, καταλαμβάνεται αὐτόθεν, ὅτι αἱ κατὰ τὴν ποιητικὴν ποσότητα μακραὶ συλλαβαὶ δὲν ἐξετείνοντο ἐν τῇ καθημερινῇ τοῦ πλήθους γλώσσῃ, καὶ ὅτι οἱ πολλοὶ δὲν ἔκαμναν προφορικὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν κατὰ τὴν ποιητικὴν ποσότητα μακρῶν καὶ βραχέων φωνηέντων.

Τοῦτο ἀποδεικνύουσι καὶ τὰ προλεγόμενα τοῦ Λογγίνου εἰς τὸ τοῦ Ἡφαιστίωνος ἐγχειρίδιον (σελ. 147), ὅπου ἀναγινώσκουμεν τὰ ἐξῆς· « Πολλὰ τῶν » μέτρων συμβέβηκεν ἀποκρύπτεσθαι σιωπώμενα ἐν » τῇ κατὰ πεζὸν ῥήσει. Εὐροὶ γοῦν ἂν τις παρὰ Δι- » μοσθένη τῷ ῥήτορι στίχον ἠρωϊκὸν κεκρυμμένον, » ὃς ἠδυνήθη λαθεῖν, διὰ τὸ πεζὸν οὔσαν τὴν προ- » φορὰν . . . φησὶ γοῦν·

Τὸν γὰρ ἐν Ἀμφίση πόλεμον, δι' ὃν εἰς Ἐλάτειαν ἦλθε Φίλιππος· » (περὶ τοῦ στεφάνου 275.)

Ἐξ ὧν τούτων ἀναμφισβόλως ἀκολουθεῖ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληες ὠμίλουσαν κατὰ τὸν τόνον, καὶ οὐδαμῶς κατὰ τὴν ποιητικὴν ποσότητα.

Β'.

ΣΤΙΧΟΙ ΤΟΝΙΚΟΙ

Ποῖα ὑπῆρξε λοιπὸν ἡ προφορὰ των ὡς πρὸς τοὺς στίχους; Πρέπει νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς δημοτικῆς ποιήσεως. Ἡ τεχνικὴ ποίησις ἐθεμελιώθη εἰς τὰς κατὰ τὴν ποσότητα μακράς καὶ βραχείας συλλαβάς, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ ἡ τῆς ποιήσεως ἱστορία, ἡ παραδίδουσα ἡμῖν τοὺς ἐφευρετάς τοῦ ἐκάστου εἴδους τῶν ποιητικῶν κατὰ τὴν ποσότητα μέτρων. Οὕτω λ. χ. ὁ Πασσανίας (Φωικικά ε', 7) ἀπαδίδει τὴν τοῦ ἑξαμέτρου ἐφεύρεσιν τῇ Φημονῇ ἢ τῷ Ἰλλῆνι. Περὶ τοῦ πενταμέτρου ὡς τεχνικοῦ εὐρήματος λέγει ὁ Τερεντιανὸς (στ. 1724).

Pentametrum dubitant quis primus finxerit auctor,
Quidam non dubitant dicere Callioum.

Τοῦ ἱαμβείου ὁ ἐφευρετὴς ἢ τοῦλάχιστον ὁ πρῶ-

τος συγγραφεὺς λέγεται ὁ Ἀρχίλοχος, κατὰ τὸ τοῦ Ὀρατίου (Ἐπιστ. β'. 3, 80).

Archilochum proprio gabies armanit iambo

Καὶ οὕτω παντὸς εἴδους στίχοι εἶχον τοὺς ἐφευρετάς των, ὅ τι ἀρκετῶς ἀποδεικνύει τὴν κατὰ τὰς ποσότητας μετρικὴν ποίησιν εὐρηματῆς τέχνης γενέσθαι.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ δῆμος δὲν ὠμίλει κατὰ τὴν ποσότητα, ἀλλὰ κατὰ τὸν τόνον τῶν συλλαβῶν, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἴχνη τῆς τοῦ δήμου προφορᾶς εὐρίσκονται καὶ ἐν τοῖς τεχνικοῖς ποιήμασι, φαίνεται ὅτι τὰ δημοτικὰ τραγούδια, ὡς ἀπλατὴ τῆς φύσεως ἐκροαί, μόνον κατὰ τὸν τόνον ἤχησαν. Καὶ τῷ ὄντι, ἀπίθανόν ἐστίν ὅτι ὁ κοινὸς ὄχλος ἐτραγούδησε κατὰ τὴν τεχνικὴν ποσότητα τὰ διάφορά του ἄσματα, τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν καθημερινὴν του ἀσχολίαν π. χ. ὁ μυλωνᾶς τὰ ἐπιμύλια, ὁ ὑφαντὴς τὴν ἔλιπον, ἡ τροφὸς τὰς καταβανκαλήσεις (τὰ νανουρίσματα), ὁ θεριστὴς τὴν λιτυέρσην, ὁ βουκόλος τὸν βουκολιασμόν (Ἀθήναιος ἰδ'. 648—649), ὁ τρυγοπατῶν τὸ ἐπιλήριον, ὁ κωπηλάτης τὰ ἐρετικά, ὁ ποιμὴν τὰ ποιμενικά καὶ ὁ χοιροβοσκὸς τὰ συβωτικά. (Πολυδεύκης δ', 56.)

Διὰ ταύτην τὴν τῆς δημοτικῆς ποιήσεως ιδιότητα οἱ μὲν ἀρχαῖοι κωμικοὶ ἀπολείπουσι πολλάκις τὸ κατὰ τὴν ποσότητα μέτρον· « τὸν γὰρ βίον μιμούμενοι, θέλουσι δοκεῖν διαλελυμένως διαλέγεσθαι, καὶ μὴ ἐμμέτρως. » (Ἡφαιστίων σελ. 32.) Ὁ δὲ Διονύσιος ὁ ἐξ Ἀλικαρνασσοῦ (περὶ συνθέσεως ὀνομάτων δ'. 28) ἀναφέρειν τρεῖς στίχους τῆς Ἰλιάδος (μ, 433—435) λέγει ὅτι διὰ μεταθέσεως σχηματίζει ἐξ αὐτῶν στίχους προσωδικοὺς, ὁμοίους ἐκείνοις τοῦ Εὐφορίωνος·

Οὐ βέβηλος, ὡς λέγεται, τοῦ νέου Διονύσου,
Κάγῳ δ' ἐξ εὐεργεσίας ὠργιασμένος ἦκω,
Ὅδεῶν Πηλουσιακὸν κνεφαῖος παρὰ τέλμα.

Περὶ τούτων καὶ ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ἑρμογένους λέγει· « τετράμετρα ταῦτα εἶναι προσωδικά. » (Ἡφαιστίων σελ. 115). Τί σημαίνουσιν ἐνταῦθα οἱ προσωδικοὶ στίχοι, τὰ προσωδικὰ μέτρα; Κατὰ τὰ σχόλια εἰς τὴν τοῦ Διονυσίου Θρακῆος γραμματικὴν « διαιροῦνται αἱ προσωδίαὶ εἰς τέσσαρα, » εἰς τόνους, εἰς χρόνους, εἰς πνεύματα καὶ εἰς πάθη. » Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σημαίνωσιν αἱ ἀνώτεροι τοῦ Ἀλικαρνασσεῶς καὶ τοῦ Ἑρμογένους λέξεις (προσωδικοὶ, προσωδικά) τὸν μακρὸν ἢ βραχὺν χρόνον, τουτέστι τὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν· διότι πάντα τὰ τεχνικὰ μέτρα ἦσαν κατὰ τὴν ποσότητα ἐσχηματισμένα· ὅθεν περιττόν τι καὶ ἀνόητον ἤθελαν εἰπεῖν, ἂν διὰ τῆς λέξεως προσωδικός τὰς μακράς ἢ βραχείας ἐσημείωναν. Ἐξ οὗ προέρχεται ὅτι περὶ τονικῶν ὠμιλοῦσι στίχων, θέλοντες νὰ δια-

κρίνωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν ποσότητα ἐσχηματισμένων.

Τοιοῦτους στίχους ὠνόμασεν ἤδη ὁ μὲν σχολιαστὴς τοῦ Ἡφαιστίωνος *πολιτικούς ἢ λογοειδεῖς*, (σελ. 179. 181.), ὁ δὲ Εὐστάθιος *δημοτικούς* (Ιλ. α, 40). Καὶ τοῦτο τὸ εἶδος ἐξενίκα ὀλίγον κατ' ὀλίγον τοὺς τεχνικούς ἢ κατὰ τὴν ποσότητα ἐσχηματισμένους.

Εἶναι μὲν βέβαιον ὅτι ἔνιοι τῶν Ἑλλήνων, ὡς ὁ Τζέτζης, ὁ Πλανούδης, ὁ Ἀλλάτιος, δυσαρέστως παρεπονθήσαν διὰ τὴν ἀμέλειαν τῶν τεχνικῶν μέτρων, ἰδόντες καταβιαζόμενα αὐτὰ ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ διὰ τοῦτο καὶ βαρβάρους ἐκάλουν τοὺς συγγραφῆας τῶν δημοτικῶν στίχων. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ τὸ λάβωμεν κατὰ τὴν λέξιν, ἐπειδὴ τέλος πάντων καὶ αὐτοὶ ὑποτάξαντες ἑαυτοὺς εἰς τὴν συνήθειαν τοῦ πλήθους, ἔγραψαν πολιτικούς στίχους.

Ἐξ ὧν τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων φαίνεται ὅτι οἱ κατὰ τὸν τόνον στίχοι εἶναι ἰδιοκτησία τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ οὐχι ξένον τοῦ μεσαιῶνος δάνειον, ὡς οἱ ἐχθρόφρονες ἢ ἐπιπολαίως καὶ προπετῶς κρίνοντες διασχυρίζονται.

Ἄλλοι ὅμως ἐξ ἀντιπαθείας κατὰ τῶν τοιούτων στίχων δὲν εὐρίσκουσιν ἐν αὐτοῖς οὐδεμίαν ἀρμονίαν, διότι (οὕτω στοχάζονται) ἀπουσία τῆς ποσότητος λείπει ἢ τῶν μακρῶν καὶ βραχέων ἀλλαγῆ, ἢν οὐδαμῶς ἀντικατασταίνει ὁ τόνος, ἐπειδὴ ἐκάστη λέξις ἓνα μόνον ἔχει τόνον, ὥστε ἡ πολλὰ μεγάλη ἑλλειψίς τῶν ἐκτεινομένων φωνηέντων ἀνυπόφερτον κάμνει τὴν προφορὰν.

Ἐς μελετώσιν οἱ τοιαῦτα νομίζοντες τοὺς ἐπομένους στίχους τοῦ Σοφοκλέους (Οἰδίπ. ἐπὶ Κολωνῶ) ὧν ὁ τόνος ὀλοκλήρως συμπίπτει μετὰ τῆς ποσότητος.

10. ἢ πρὸς βεβήλους ἢ πρὸς ἄλσασιν θεῶν.
 24. τὰς γούν' Ἀθήνας οἶδα, τὸν δὲ χῶρον οὐ.
 33. ὦ ξέν', ἀκούων τῆσδε τῆς ὑπὲρ τ' ἐμοῦ.
 52. τίς δ' ἔσθ' ὁ χῶρος δῆτ', ἐν ᾧ βεβήκαμεν;
 65. καὶ κάρτα, τοῦδε τοῦ θεοῦ γ' ἐπίωνμοι.
 76. γενναῖος, ὡς ἰδόντι, πλὴν τοῦ δαίμονος.
 269. ὦν οὐνεκ' ἐκροβέτ με' τοῦτ' ἐγὼ καλῶς.
 299. ἢ καὶ δοκέετε τοῦ τυφλοῦ τιν' ἐντροπήν.
 394. νῦν γάρ θεοὶ σ' ὀρθοῦσι, πρόσθε δ' ὄλλυσαν.
 453. μαντεῖ' ἀκούων συνοῶν τε τάς ἐμοῦ.
 554. ἐν ταῖσδ' ἀκούων μᾶλλον ἐξεπίσταμαι.
 650. οὗτοι σ' ὑπ' ἔρκου γ', ὡς κακόν, πιστώσομαι.
 728. ἄνδρες χθονός τῆσδ' εὐγενεῖς οἰκήτορες.
 915. τὰ τῆσδε τῆς γῆς κύρι', ὧδ' ἐπισπεσῶν.
 1004. καὶ τὰς Ἀθήνας ὡς κατέφκηται καλῶς.
 1107. ποῦ δῆτα; ποῦστον;— αἰδ' ὁμοῦ πελάζομεν.
 1207. μηδαῖς κρατεῖτω τῆς ἐμῆς ψυχῆς πατή.
 1368. αἰδ' ἄνδρες, οὐ γυναῖκες, εἰς τό συμπονεῖν.
 1432. καὶ μὴ μ' ἐπίσχυς γ'. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἦδ' ὁδός.
 1629. ὁ δ' ὡς ἐπίσθητ' ἐκ θεοῦ καλούμενος.

Ἐνταῦθα πανταχοῦ κεῖται ὁ τόνος ἐπὶ τῆς κατὰ τὴν ποσότητα μακρᾶς συλλαβῆς, ἐκτὸς τῆς ὁποίας

μόλις εὐρίσκεται ἄλλη μακρά. Οὗτοι οἱ στίχοι εἶναι λοιπὸν ὀλοκλήρως τοικοί. Ἀλλὰ τυγχάνουσι διὰ τοῦτο χειρότεροι ὄντες τῶν ἄλλων; Ἀρά γε θέλομεν καταφρονῆσαι ἐν τῇ σημερινῇ γλώσσῃ, ὅ,τι θαυμάζομεν εἰς τὴν ἀρχαίαν;

Γ'.

ΣΤΙΧΟΙ ΟΜΟΙΟΚΑΤΑΛΗΚΤΟΥΝΤΕΣ.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχον καὶ στίχους ὀμοιοκαταληκτοῦντας. Τοῦτο θὰ δείξω ἐκ διαφόρων ποιητῶν καὶ πεζογράφων κατὰ χρονολογικὴν τάξιν.

Τὰ τοῦ Ὀμήρου ποιήματα περιέχουσι στίχους, ὧν ἡ τομὴ τοῦ μέσου ὀμοιοκαταληκτεῖ μετὰ τῆς παραληγούσης καὶ ληγούσης τοῦ τέλους, οἷον

Ἰλιάδος.

- β, 220. ἔχθιστος δ' Ἀχιλλεὶ
 μάλιστ' ἦν ἠδ' Ὀδυσσεὶ.
 475. βρεῖα διακρίνωσιν,
 ἐπεὶ κε νομῆ μίγδωσιν.
 γ, 84. ὡς ἔφαθ' οἱ δ' ἔσχοντο
 μάχης ἀνεψ' τ' ἐγένοντο.
 ε, 3. Ἀργείοισι γένοιτο
 ἰδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄροισι.
 ζ, 343. τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι
 προσήδα μειλιχίοισι.
 υ, 392. Ἔλλω ἐπ' ἔχθυσέντι
 καὶ Ἑρμῆ δινήεντι.

Ὀδυσσεΐας.

- α, 40. ἐκ γὰρ Ὀρέσταο
 τίσις ἔσεται Ἀτρεΐδαο.
 397. αὐτὰρ ἐγὼν οἴκοιο
 ἀναξ' ἔσομ' ἡμετέροιο.
 δ, 684. μὴ μνηστεύσαντες
 μηδ' ἄλλοθ' ὀμιλήσαντες
 ξ, 499. ἐκ μὲν Κρητῶν
 γένος εὐχομαι εὐρεΐάνων.
 π, 353. Ἰστία τε στέλλοντας
 ἔρετμά τε χερσίν ἔχοντας.

Πολλοὶ τῶν τοῦ Ὀμήρου στίχων ὀμοιοκαταληκτοῦσι μετ' ἀλλήλων, π. χ.

Ἰλιάδος.

- α, 96. τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγεα δῶκεν ἐκηθάλοσ ἠδ' ἔτι δώσει,
 οὐδ' ἔγε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει.
 β, 87. ἠῦτε ἔθνεα εἴσι μελισσῶν ἀδινάων,
 πέτρης ἐκ γλαφυρῆς ἀεὶ νέον ἐρχομενάων.

Τούτους τοὺς στίχους ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς ποιήσεως Ὀμήρου ἐν τοῖς τοῦ Πλουτάρχου λέγων (Β', 35). « Ὅταν εἰς ὀνόματα » ὀμοίως κλινόμενα λήγωσιν αἱ περιόδοι ἢ τὰ κῶ- » λα, καὶ ταῦτα εἰς πτώσεις ὀμοίας, ὀμοιοπτώτων » τοῦτο ἰδίως ὀνομάζεται· οἷον ἐστὶν ἠῦτε ἔθνεα » κ.τ.λ. Τὰ δὲ εἰρημένα καὶ τὰ τοιαῦτα μάλιστα » προστίθησι τῷ λόγῳ χάριν καὶ ἡδονήν ».

Ἰλιάδος.

- β, 737. τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαινα νῆες Ἴποντο.
 οἱ δ' Ἀργισσάν ἔχον καὶ Γυρτώνην ἐνέμοντο.

- ζ, 303. θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠυκόμοιο,
εὐχομένη δ' ἤρατο Διὸς κόρη μεγάληο.
ι, 236. Ζεὺς δὲ σφι Κρονιῶδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
ἀστράπτει. Ἐκτωρ δὲ μέγα σθένει βλεμεαίνων.
σ, 46. Νημερτῆς τε καὶ Ἀφειδῆς καὶ Καλιάνασσα.
ἔνθα δ' ἦν Κλυμένη Ἰάνειρά τε καὶ Ἰάνασσα.
φ, 523. θεῶν δὲ ἑ μῆνις ἀνήκεν
πᾶσι δ' εἴθηκε πόνον, πολλοῖσι δὲ κῆδε' ἐφήκεν.
ψ, 452. ὣς εἰπὼν ἐν χερσὶ κόμην ἐτάροισι φίλοισι
θήκεν· τοῖσι δὲ πᾶσιν ὑφ' ἴμερον ὤρσε γόοιο.
ω, 329. οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀρίκοντο,
οἱ μὲν ἄρ' ἀφορῆσι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο.

Ὀδυσσεΐας.

- η, 212. τοῖσιν κεν ἐν ἄλγεσιν ἐσωσαίμην
καὶ δ' ἔτι κεν καὶ μάλλον ἐγὼ κακὰ μυθησαίμην
» 339. αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάρου, δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι
αὐτὰρ ἐπεὶ στόρεσαν πυκινὸν λέχος ἐγκονέουσαι.
θ, 147. Οὐ μὲν γὰρ μετίζον κλέος ἀνέρος ἄφρα κεν ἦσιν
ἢ ἔτι πυσσὶν τε βέξει καὶ χερσὶν ἔησιν.
ξ, 105. αὐτίς δὲ κτείναιμι, φίλον τ' ἀπὸ θυμὸν ἐλοίμην.
πρόφρων κεν δὴ ἔπειτα Δία Κρονιῶνα λιτοίμην
χ, 323. τήλοσ' ἐμοὶ νόστοιο τέλος γλυκεροῖο γενέσθαι,
σοὶ δ' ἀλχὸν τε φίλην σπέσθαι καὶ τέκνα τεκέσθαι.

Παρά τῷ Ἡσιόδῳ ταύτας εὐρίσκομεν τὰς ὁμοιο-
καταλήξεις.

Ἔργα καὶ Ἡμέραι.

1. Μοῦσαι Πιερίθεν ἀοιδῆσι κλείουσαι,
δοῦτε, Δί' ἐννέπετε, ἀφέτερον πατέρ' ὑμνεύουσαι.
471. εὐθημοσύνη γὰρ ἀρίστη
θνητοῖς ἀνθρώποις, κακοθημοσύνη δὲ κακίστη.
646. Ἐὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίην τρέψης ἀσειφρονα θυμὸν,
βούληαι δὲ χρέα προφυγεῖν καὶ ἀτερπέα λιμὸν.
672. ἐλθέμεν ἐς πόντον, φόρτον τ' εὖ πάντα τίθεσθαι.
σπεύδειν δ' ὅτι τάχιστα πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι.
689. μὴ δ' ἐν νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλησι τίθεσθαι.
ἀλλὰ πλέω λείπειν τὰ δὲ μείονα φορτίζεσθαι

Θεογονία.

926. Αὐτὰρ Ἔρις στυγερῆ τέκε μὲν Πόνον ἀλγινόνετα.
Λήθην τε Λιμὸν τε καὶ Ἄλγεα δακρυόεντα.
236. Γλαυκονόμη τε φιλομειδῆς καὶ Ποντοπάρεια,
Λειαγόρη τε καὶ Εὐαγόρη καὶ Λαομέδεια.
321. τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί· μία μὲν χαροποῖο λέοντος
ἢ δὲ χιμαίρης, ἢ δ' ὄφιος, κρατεροῖο δράκοντος.
429. ἢ δ' ἐθέλει μεγάλως παραγίγνεται ἡδ' ὀνίνησιν.
ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει ὄν κ' ἐθέλησιν.

Ἐν τοῖς τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἀποφθέγμασι παρὰ Δη-
μητρίῳ Φαληρεῖ (ἔκδοσις Μουλλαχίου fragmenta
philosophorum graecorum Parisiis ed. Didot.
1860) τὰ ἐπόμενα τοῦ Βίαντός εἰσιν, ὡς νομίζω,
στίχοι ὁμοιοκαταληκτοῦντες.

Κεῖσθαι ἐν μὲν νεότητι εὐπραξίαν
Ἐν δὲ τῇ γῆρα σοφίαν

Ὁμοίως ἐν ἄλλοις τῶν αὐτῶν ἀποφθέγμασιν ἐκ
διαφόρων συγγραφέων συνειλεγμένοις (ἔκδοσις Μουλ-
λαχίου) τὰ ἐξῆς· Πιττακὸς ἐρωτήσας τινὰ διὰ τί δὲν
θέλει γὰ νυμφευθῆ, οὗτος εἶπεν·

Ἐάν μὲν καλὴν γῆμαι, ἔξω κοινήν,
Ἐάν δὲ αἰσχρὰν, ἔξω ποινήν.

Οὐδαμῶς, ἀπεκρίνατο ὁ Πιττακὸς, ἀλλ'

Ἐάν μὲν καλὴν γῆμαι οὐχ ἔξει ποινήν,
Ἐάν δὲ αἰσχρὰν, οὐχ ἔξει κοινήν.

Περίανδρος εἶπεν·

ὡσπερ ἡ ἐρυσίδη ἰδίον ἔστι τοῦ σίτου νόσημα,
οὕτω φθόνος φιλίας ἐστὶν ἀρρώστημα.

Ἀνάχαρσις ἐθαύμασε τοὺς Ἕλληνας, ὅτι

Τὸν μὲν καπνὸν ἐν τοῖς ἕρεσι καταλείπουσι,
τὰ δὲ ξύλα εἰς τὴν πόλιν κομίζουσι.

Αἱ διδασκαλῖαι τῶν Αἰσώπου μύθων τούτους τοὺς
ὁμοιοκαταληκτοῦντας παρέχουσι στίχους·

δ'. μῦθος. Ἀλώπηξ καὶ Τράγος·

Τὸν φρόνιμον ἀνθρώπον
δεῖ πρότερον
τὰ τέλη τῶν πραγμάτων σκοπεῖν,
εἴθ' οὕτως αὐτοῖς ἐγχειρεῖν.

μῦθος 164. Ποιμὴν καὶ Θάλασσαν·

Οὕτω πολλάκις τὰ παθήματα
τοῖς φρονίμοις γίνεται μαθήματα.

» 208. Ἐλαφος καὶ Μήτηρ·

Παραίνεθ' ἔτοιμον,
ἄ ποιεῖν ἀπορότερον.

» 318. Ποιμὴν καὶ Κύων·

Πρὸς ἀνδρα λόγοις μὲν φίλον φαινόμενον,
Πονηρὰ δὲ κατὰ νοῦν βουλευόμενον.

» 346. Κύων καὶ Λαγωδός·

Ἀνθρώποι τινες ἔξωθεν μὲν φίλιαν ὑποκρίνονται,
Ἐξωθεν δὲ κακίας καὶ ἀπηνείας πεπλήρωνται.

Τὰ Θεόγνιδος ἐλεγεία κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ
Χαρτούγγου. Λιψία 1859) περιέχουσιν ὁμοίως πολ-
λοὺς ὁμοιοκαταληκτοῦντας στίχους· π. χ.

2. Πήσομαι ἀρχόμενος
οὐδ' ἀποπαυόμενος.

18. τοῦτ' ἔπος ἀθανάτων
ἔλθε διὰ στομάτων.

136. ἐς τέλος εἴτ' ἀγαθὸν
γίνεται εἴτε κακόν.

265. ὡσθ' ἅμα θ' ὑδρεύει
καὶ με γοῶσα φέρει.

320. τολμᾷ δ' ἐν τ' ἀγαθοῖς
κείμενος ἐν τε κακοῖς.

342. δὸς δὲ μοι ἀντὶ κακῶν
καὶ τι παθεῖν ἀγαθόν.

369. μωμεῦνται δὲ με πολλοὶ
ὁμῶς κακοὶ ἢ δὲ καὶ ἐσθλοὶ.

395. τοῦ μὲν γὰρ τὰ δίκαια φρονεῖ
νόος, οὐτέ περ αἰεὶ
ἰθεῖα γνώμη

στήθεσιν ἐμπεφύη.

424. Ἐσθλὸν δ' ἐξελλθὸν
λώπτον ἢ τὸ κακόν.

443. δειλὸς δ' οὐτ' ἀγαθοῖσιν
ἐπίσταται οὐτε κακοῖσιν.

- 490 τὴν δὲ θεοῖς σπένδεις,
τὴν δ' ἐπὶ χεῖρας ἔχεις.
634. αἶν ἐν ἄταις,
Κύρνε, καὶ ἐν μεγάλας
κεῖται ἀμηχανίας.
656. ἀλλὰ τοὶ ἀλλότριον
κῆδος ἐφημέριον.
834. αἴτιος ἀθανάτων,
Κύρνε θεῶν μακάρων.
893. οἱ δ' ἀγαθοὶ φερόουσι,
πόλιν δὲ κακοὶ διέπουσι.
940. καὶ γὰρ τὴν προτέραν
νύκτ' ἐπὶ κῶμον ἔδην.
1101. ἔστις σοὶ βούλευσεν
ἐμεῖς πέρι, καὶ σ' ἐκέλευσεν.
1120. Λητοῖδης καὶ Ζεὺς,
ἀθανάτων βασιλεῖς.
1194. τί ξύλον εἰ σκληρόν
μοι μέλει ἢ μαλακόν;
- 1370 οὐδεις ἀλλ' αἰεὶ
τὸν παρέοντα φιλεῖ.
1376. αἰεὶ σπουδαίην
ἔρχεται ἀγγελίην.
- Ἡρακλείτου ἀποσπάσματα* (ἐκδ. Μουλλαχίου).
88. θάλασσα ὕδαρ καθαρώτατον
καὶ μιαρώτατον
ἰχθύσι μὲν πότιμον καὶ σωτήριον,
ἀνθρώποις δὲ ἄποτον καὶ ὀλέθριον.
- Ἐμπεδοκλέους ἔπη περὶ φύσεως* (ἐκδ. τοῦ αὐτοῦ)
22. Ἐνθ' ἦσαν Χθονίη τε καὶ Ἡλιόπη ταναοπίτις,
Δῆρις θ' αἰματόεσσα καὶ Ἀρμονίη θεμερῶπις,
434. φῆρες τ' αἰωνοὶ τε, φιλοφροσύνη τε δεδῆται,
δένδρα δ' ἔμπεδοφυλλὰ καὶ ἔμπεδοκαρπα τεθῆλαι.
- Ἐκ τοῦ ἐγγράτου ἀποσπάσματος τῶν Ὀρφικῶν*
(ἐκδ. τοῦ αὐτοῦ)
- Μήσατο δ' ἄλλην γαίαν ἀπείριτον, ἦν τε σελίην
ἀθάνατοι κλέζουσιν, ἐπιχθόνιοι δὲ τε μήην.
- Δημοκρίτου ἠθικὰ ἀποσπάσματα* (ἐκδ. τοῦ
αὐτοῦ)
27. Εὐτυχὴς ὁ ἐπὶ μετρίοις χρήμασι ἐνθυμώμενος,
δυστυχὴς δὲ ὁ ἐπὶ πολλοῖσι δυσθυμώμενος
80. ἱατρικὴ μὲν σώματος νόσους ἀκίεται,
σοφίη δὲ ψυχὴν παθέων ἀπαιρέεται
144. πλεονεξίη τὸ πάντα λέγειν,
μηδὲν δὲ ἀκούειν θέλειν.
146. οἱ φιλομεμφεῖς
εἰς φιλήν μὴ εὐφύεες.
181. ἔνιοι πολίων μὲν δεσπόζουσι,
γυναῖξί δὲ δουλεύουσι.

(Ἐπεταὶ συνέχεια).

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΕΛΦΥΣ.

ΟΝΟΣ ΚΑΙ ΡΥΑΚΙΟΝ

Κωμῳδία εἰς μίαν πράξιν.

—

Πρόσωπα.

ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΠΡΕΥΑΝ. ΒΑΡΩΝΟΣ ΟΥΛΑΒΡΥΝ.

ΚΟΜΗΣΣΑ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ, ἑξαδέλφη αὐτῆς.

Ἡ σκηνὴ ἐν Παρισίοις. — Αἴθουσα.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. 295.)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

Ἡ ΚΟΜΗΣΣΑ, ΠΡΕΥΑΝ, ΟΥΛΑΒΡΥΝ.

ΟΥΛΑΒΡΥΝ.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αὐταὶ αἱ ζωγραφίαι εἶναι τέλειαι. (Πρὸς τὴν Κόμησσαν). Ἐλέγετε, κυρία . . .

Ἡ ΚΟΜΗΣΣΑ.

Ἀλλὰ . . . δὲν εἰξεύρω πλέον . . .

ΟΥΛΑΒΡΥΝ.

Ἐλέγετε, νομίζω, διὰ τὸ κτῆμά σας . . .

Ἡ ΚΟΜΗΣΣΑ.

Ἄ! ναι, διὰ τὸ κτῆμά μου . . . Εἰξεύρετε ὅτι παρ' ὀλίγον εἶχα δικὴν ὄλα ὅμως διορθώθησαν πλέον καὶ οἱ ἀναγκαῖοι τύποι θὰ ᾔναι τελειωμένοι εἰς ὀλίγας ἡμέρας.

ΟΥΛΑΒΡΥΝ.

Εἰς ὀλίγας ἡμέρας;

Ἡ ΚΟΜΗΣΣΑ.

Μάλιστα, ἔλαβα γράμμα.

ΟΥΛΑΒΡΥΝ.

Ἄ! . . . γράμμα . . .

ΠΡΕΥΑΝ, (καθ' ἑαυτόν).

Τοὺς λυποῦμαι, δὲν εἰμπορῶ νὰ βαστάξω. (μεγαλοφώνως) Ἐβρίσκε, θέλεις νὰ φύγω;

ΟΥΛΑΒΡΥΝ.

Διατί;

ΠΡΕΥΑΝ.

Φοβοῦμαι μήπως εἶμαι ἐνοχλητικός. Ἐμεινα ἐδῶ καὶ ἔβλεπα τὰς εἰκόνας, ὡς οἰκεῖος. Ἀλλὰ φοβοῦμαι μήπως σὲ ἐμποδίσω νὰ εἴπης εἰς τὴν κόμησσαν ὅλην σου τὴν χαρὰν διότι τίποτε πλέον δὲν ἐναντιόνηται . . .

ΟΥΛΑΒΡΥΝ.

Δὲν πιστεύετε, ἐλπίζω, κυρία, ὅτι χρηματικὴ μικρολογία εἰμπορεῖ νὰ μοῦ ἀλλάξῃ τὴν γνώμην. Ἐφοβοῦμαι τῷ ὄντι τὰ ἐμπόδια . . .

ΠΡΕΥΑΝ.

Δὲν ὑπάρχουν πλέον.